

Subject: Sociological study of music consumption and its relationship with breaking law

(Case of study: 18-35 year old youth of Bandar Abbas city)

Parnian Sarafraz^{*}, Hedayat Allah Nikkhah^{**}

Yaser Rastegar^{***}

Abstract

The space of cultural production and consumption in Iran, as a country in transition, is a plural and heterogeneous space. One of the most challenging examples of cultural production and consumption is music consumption in Iran. Music includes a wide range of meanings that can reflect the life situation of a society or a group. In addition, paying attention to the law and legalism can also be considered as another effective factor on the life situation of the society. Therefore, the aim of the current research is to sociologically investigate music consumption and its relationship with lawlessness among the citizens of Bandar Abbas. The research method is survey and the data collection tool is a researcher-made questionnaire. The research data were analyzed using SPSS and Amos Graphics software. The results show that the most tendency to use popular music style (traditional, folk and pop). Inferential findings indicate a positive relationship between cultural capital and peer group with music consumption. Findings showed that there is a statistically inverse relationship between religiosity and music consumption. Based on the results, the peer group could not have an effect on

* Master of social science research at Hormozgan University, parniansarafraz1374@gmail.com

** Assistant Professor, Department of Social Sciences, Hormozgan University (corresponding author), hnik2000@yahoo.com

*** Assistant Professor, Department of Social Sciences, Hormozgan University, rastegar.yaser62@gmail.com

Date received: 2023/02/16, Date of acceptance: 2023/05/14

Copyright © 2010, IHCS (Institute for Humanities and Cultural Studies). This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

youth music consumption styles; but there is an inverse relationship between religiosity and elite music style. The results also show a relationship between cultural capital and popular and elite music styles. According to the research results, it can be said that the amount and style of music consumption has not shown an effect on the degree of breaking law.

Keywords: music, music consumption, breaking law, cultural capital, Bandar Abbas

تحلیلی جامعه‌شناختی بر رابطه مصرف موسیقی و قانون گریزی

(مورد مطالعه: جوانان ۱۸-۳۵ ساله شهرستان بندرعباس)

پرینان سرافراز*

هدایت الله نیکخواه**، یاسر رستگار***

چکیده

فضای تولید و مصرف فرهنگی در ایران به عنوان کشوری در حال گذار، فضای متکثر و ناهمگون است. یکی از نمونه‌های اصلی پرچالش تولید و مصرف فرهنگی، مصرف موسیقی در ایران است. موسیقی مجموعه وسیعی از معانی را در برمی‌گیرد که می‌تواند انعکاس‌دهنده وضعیت زندگی یک جامعه یا یک گروه باشد. علاوه بر آن، توجه به قانون و قانون‌گرایی را نیز می‌توان به عنوان یکی دیگر از عوامل مؤثر بر وضعیت زندگی جامعه دانست. بنابراین، هدف پژوهش حاضر، بررسی جامعه‌شناختی مصرف موسیقی و ارتباط آن با قانون‌گریزی در بین شهروندان بندرعباس می‌باشد. روش این پژوهش، پیمایش و ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته می‌باشد. داده‌های تحقیق به کمک دو نرم‌افزار SPSS و Amos Graphics مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بیشترین گرایش به مصرف سبک موسیقی عامه‌پسند (سستی، فولکلور و پاپ) می‌باشد. یافته‌های استنباطی بیانگر رابطه مثبتی بین سرمایه فرهنگی و گروه همسالان با میزان مصرف موسیقی است. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین دینداری و میزان مصرف

* کارشناسی ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی دانشگاه هرمزگان، parniansarafraz1374@gmail.com

** استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه هرمزگان (نویسنده مسئول)، hnik2000@yahoo.com

*** استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه هرمزگان، rastegar.yaser62@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۹، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۷

موسیقی از لحاظ آماری رابطه معکوس وجود دارد. گروه-همسالان بر اساس نتایج، نتوانسته است تأثیری بر سبک‌های مصرف موسیقی جوانان داشته باشد؛ اما بین دینداری با سبک موسیقی نخبه-گرا رابطه معکوس وجود دارد. نتایج همچنین بیانگر رابطه‌ی بین سرمایه فرهنگی با سبک موسیقی عامه-پسند و نخبه-گرا می‌باشد. با توجه به نتایج پژوهش می‌توان گفت که میزان و سبک مصرف موسیقی تأثیری بر میزان قانون-گریزی نشان نداده است.

کلیدواژه‌ها: موسیقی، مصرف موسیقی، قانون-گریزی، سرمایه-فرهنگی، بندرعباس.

۱. مقدمه

موسیقی یکی از قدیمی‌ترین سنت‌ها و وسیله‌ای برای درک جهان و ابزار قدرتمند دانش توسط انسان‌ها بوده است (Hormigos, 2010: 92). صنعت موسیقی (The music industry) کسب و کار پررونقی است؛ برای مثال صنعت موسیقی بریتانیا دارای ارزش اقتصادی ۲/۵ میلیون پوندی است. موسیقی نه تنها بر حسب موسیقی تولیدشده بلکه بر پایه‌ی حجم پولی که در سراسر جهان در ارتباط تجهیزات موسیقی به جریان می‌افتد، صنعت چندمیلیون دلاری است (Alikhah et al, 2017: 19-20). موسیقی یک محصول جذاب هنری است که توسط اقشار گوناگون مورد استفاده قرار می‌گیرد و جایگاه و اهمیت ویژه‌ای دارد (Fazeli, 2003: 2). از آنجا که موسیقی عنصری اساسی از نظام فرهنگ به شمار می‌رود تا حد زیادی می‌تواند تعیین‌کننده برخی جهت‌گیری‌های کلی فرهنگ و تغییرات فرهنگی رخ داده‌شده؛ باشد. گرایش به یک رفتار خاص نظیر شنیدن موسیقی، در شناخت فرهنگ عمومی و همچنین خرده‌فرهنگ‌های موجود در جامعه کمک شایانی می‌نماید. جوانان به‌عنوان عمده‌ترین مصرف‌کنندگان موسیقی برحسب علایق‌شان می‌توانند اعضای خرده‌فرهنگ‌هایی در جامعه تلقی گردند که به مصرف موسیقی (Music consumption) تمایل دارند و بدان پایبند هستند (Mohammadzadeh, 2016: 4). مطالعه جامعه‌شناسی موسیقی از این رو حائز اهمیت است که شکلی از بیان فرهنگی است که نقش بسیار مهمی در ساخت اجتماعی واقعیت دارد. موسیقی یکی از قدیمی‌ترین سنت‌هاست که همیشه انسان را همراهی می‌کند. موسیقی وسیله‌ای برای درک جهان و ابزار قدرتمند دانش بوده است (Hormigos, 2010: 91). موسیقی به‌عنوان یک نیاز ذهنی، احساسی، فرهنگی و اجتماعی است. هنرمند موسیقیدان قادر است در جامعه ارزش‌گذاری و فرهنگ‌سازی خاص هنر خود را داشته باشد؛ زیرا که از بین هنرها، موسیقی به‌عنوان پر مصرف‌ترین هنر در جامعه معرفی می‌شود

و بیشترین مخاطبان را به خود اختصاص می‌دهد. موسیقی به عنوان مؤثرترین هنر می‌تواند به حل عوامل مؤثر در انحرافات اجتماعی که ریشه در اختلالات رفتاری، روانی و جسمی دارد کمک‌کند و با پرورش و تقویت حس زیبایی‌شناسانه، وجدان اخلاقی و اعتماد به نفس در افراد از میزان ناآرامی‌ها، ناسازگاری‌ها، عقده‌ها و هیجانات فرد کاسته و از لحاظ روانی افراد سالم‌تری را به جامعه تحویل می‌دهد (Salesi, 2013: 12). امروزه سبک‌های متنوع موسیقی وجود دارد و هر سبک موسیقایی به‌عنوان خرده‌فرهنگ، ارزش، هنجار، سبک‌زندگی خاصی دارد. به‌طور مثال سبک آرایش و نوع پوشش خرده‌فرهنگ موسیقی جاز، هیپ‌هاپ و بلوز بسیار متفاوت از عرف و ارزش‌های تأییدشده در جامعه می‌باشد؛ که گاهاً هنجارهای مربوط به این خرده‌فرهنگ‌ها، با هنجارهای جامعه در تضاد است؛ بطوری که این افراد کجرو و قانون‌گریز خوانده می‌شوند. طبق تحقیقات پیشین، گرایش به گونه‌های خاص موسیقی همچون هوی‌متال، رپ، جاز و... با بروز برخی از رفتارهای ضداجتماعی نظیر الکلیسم، خرافه‌پرستی، رانندگی بد، مصرف موادمخدر، خشونت، خودکشی و... ارتباط دارند (Kaveh and Enayat, 2013: 490). تحقیقات پیشین نشان داده است که موسیقی دارای کارکردهای متفاوتی از جمله خودتنظیمی، هیجان‌خواهی تنظیم خلق و خوی، کاهش استرس می‌باشد (Fischer and Boer, 2012: 182). براساس نظریه هیجان‌خواهی، افرادی که سطح هیجانی بالایی دارند، با انجام دادن رفتارهای پرخطری همچون رانندگی بی‌پروا، مشاغل مهیج، فعالیت‌های جنسی کنترل‌نشده و مصرف موادمخدر سعی در بروز رفتارهای هیجانی‌شان دارند (Marmorstein, 2013: 470. Byck, 2014: 135). موسیقی به‌عنوان عاملی مؤثر برای تنظیم هیجانات است و مطالعات در این حیطه بیانگر آن است که افراد از موسیقی استفاده می‌کنند تا رفتارهای هیجانی خود را کنترل کنند (Saarikallio et al, 2012: 32) و تنظیم هیجان، عملکرد اصلی و غالب مصرف موسیقی است (Shafer et al, 2012: 374). همچنین مطالعات مکرر در این زمینه نشان داده‌است که هیجان‌خواهی رابطه معناداری با گرایش به مصرف موسیقی دارد (Sharma, 2013) که این هیجان‌خواهی سبب برانگیختگی رفتارهای پرریسک در طول رانندگی (Van der Zwaag et al, 2012: 15)، شروع رفتارهای جنسی در نوجوانان (Johnson et al, 2016: 318)، مصرف الکل و قمار می‌شود. درنهایت با توجه به موارد ذکرشده می‌توان به این جمع‌بندی رسید که آسیب‌های اجتماعی امری اجتناب‌ناپذیر برای یک جامعه پویا و در حال پیشرفت و توسعه است؛ ولیکن موسیقی می‌تواند نقش بسیار مهمی در حل و پیشگیری از این آسیب‌های اجتماعی داشته باشد.

از طرف دیگر، یکی از علل آشکار شیوع بی‌هنجاری در جامعه، نظم‌گریزی و قانون‌گریزی است که در جوامع امروزی به شکل گسترده ظاهر شده است. اساس نظم اجتماعی در هر جامعه‌ای مجموعه‌ای از هنجارها و ارزش‌های رسمی و غیررسمی است که افراد در زندگی روزمره آن‌ها را رعایت می‌کنند. اگر افراد جامعه به قوانین و مقررات و هنجارهای اجتماعی که رفتارشان را به عنوان مناسب و نامناسب تعریف می‌کند، بی‌اعتنایی کنند، فعالیت‌شان متوقف یا دچار هرج و مرج خواهد شد. آنگاه نظم، انسجام اجتماعی مختل و در آن صورت افراد با هنجارها و ارزش‌های اجتماعی که مبین نظم اجتماعی است هم‌نوا نگردیده و مرتکب رفتارهای انحرافی و انواع قانون‌گریزی می‌شوند (Mirzaei et al, 2017: 106). محققانی همچون فیلیپوف (۲۰۰۶) (Philipov) معتقدند که قانون‌گریزی در جوامع همگام با دیگر تغییرات، افزایش یافته است؛ بطوریکه امروزه برخی رفتارهای نابهنجار نظیر: عبور از چراغ قرمز، رشوه‌دادن، عدم پرداخت مالیات و... به دلیل مداومت در انجام آن و عمومیت یافتن، از نظر عموم مردم قانون‌گریزی تلقی نمی‌شود، و به دید مسأله و معضل به آن نمی‌نگرند. با توجه به آمار و ارقام جرایم، باید عنوان نمود که نه تنها قانون‌گریزی در جامعه وجود دارد بلکه دامنه این مسائل نیز روز به روز در حال گسترش است به طوری که جرایمی چون قتل عمد، ضرب و جرح و تخلفات رانندگی زیاد شده است. این روند رو به رشد آسیب‌های اجتماعی، از تداوم و تشدید بحران نظام اجتماعی موجود حکایت دارد و نشان می‌دهد که اعتبار و منزلت قانون در میان مردم روندی نزولی پیدا کرده است و توجه محققان و اندیشمندان به این مسأله حکایت از بحرانی شدن نظام هنجاری و تبدیل آن به یک مسأله اجتماعی دارد (Seifollahi and Farhoudfar, 2012: 53). هرناحیه و منطقه از ایران آیین‌ها، بافت جغرافیایی و اجتماعی مخصوص خود را دارد، که منجر به پیدایش یک موسیقی منحصر به فرد در آن منطقه می‌شود. موسیقی قومی و محلی به عنوان زمینه‌ی شکل‌گیری موسیقی ملی کشورها و بخشی از فرهنگ فولکلور و میراث به جای مانده از گذشته تاریخی هر ملت، نظر پژوهشگران را به خود جلب کرده است (Majedi and Shamloukia, 2008: 95). موسیقی در استان هرمزگان سابقه دیرینه و تاریخی دارد. به عبارتی موسیقی محلی و بندری با هویت و فرهنگ بومی ساکنان استان عجین شده است و بخش جدایی‌ناپذیر از فرهنگ و رسوم شهروندان می‌باشد. این تحقیق بدنبال این است که میزان مصرف موسیقی و نوع موسیقی مورد استفاده در بین شهروندان بندرعباس چقدر است؟ علاوه بر این، پژوهش حاضر در جستجوی ارتباط بین مصرف موسیقی و قانون‌گریزی در بین جوانان نیز می‌باشد.

۲. پیشینه پژوهش

پژوهش «بازنمایی کلیشه‌های جنسیتی در موسیقی رپ فارسی» توسط امینیان و همکارانش (۱۳۹۷) انجام پذیرفت؛ نشان داد که فضای بسیاری از آهنگ‌های رپ فارسی مردانه بوده و مخاطبشان مردان هستند. در این اشعار، زن تحت فضای فکری پدرسالارانه و کلیشه‌های جنسیتی مسلط در جامعه، ناخودآگاه به‌عنوان یک هدف و سوژه نادیده‌گرفته می‌شود؛ و اصولاً زن، هویت و دغدغه‌هایش جایگاهی در این اشعار ندارد. حتی در بسیاری از آهنگ‌های سبک اجتماعی-اعتراضی رپ فارسی نیز مسائل زنان جامعه ایران از چشم‌اندازی مردانه بیان شده که شاید بتوان گفت به بازتولید همان ساختارهای نابرابر اجتماعی در جامعه که علیه زنان است منجر می‌گردد.

صالح‌آبادی پژوهشی با عنوان «بررسی جامعه‌شناختی مصرف موسیقی» بین ۴۰۰ نفر از جوانان شهر سبزوار در سال (۱۳۹۵) انجام داد. نتایج این مطالعه بیانگر این بود که مصرف-موسیقی به صورت معکوسی با دین‌داری رابطه معناداری دارد. همچنین نتایج نشان داد که بین سرمایه‌فرهنگی و میزان مصرف موسیقی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین مصرف موسیقی خارجی و علاقه به خواننده‌های زن نمایانگر این است که شخص از وضعیت نابسامانی برخوردار است.

پژوهش «بررسی رابطه بین سرمایه‌فرهنگی و اقتصادی و قضاوت موسیقایی» بین ۳۸۴ هنرجویان موسیقی شیراز به بررسی رابطه قضاوت موسیقی با ویژگی‌های اقتصادی و فرهنگی توسط خیاطی در سال (۱۳۹۵) انجام شد. نتایج حاکی از آن بود که بین سرمایه‌فرهنگی و قضاوت موسیقایی سبکی و محتوایی و همچنین رابطه سرمایه اقتصادی با قضاوت محتوایی موسیقی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

عنایت و کاوه (۱۳۹۲) در پژوهشی با روش پیمایشی بین ۳۸۰ نفر به مطالعه‌ی «مصرف موسیقی و رابطه‌ی آن با شدت احساس آنومی بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه» پرداختند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که رابطه‌ی معناداری بین مصرف موسیقی و احساس آنومی بین دانشجویان بر حسب جنسیت وجود دارد؛ بدین معنا که با افزایش مصرف موسیقی، احساس آنومی در بین پسران بیش از دختران ظاهر می‌شود.

کاظمیان و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «نقش دین در جهت‌دهی به مصرف موسیقی» دریافتند که دین می‌تواند افراد را از مصرف گونه‌های غربی موسیقی بازدارد و مصرف گونه‌های به ظاهر ایرانی که رنگ و بوی غربی دارد را محدود کند. محققان در پایان نتیجه می‌گیرند

که ارزش‌ها، نمادها و انتقادهای دینی از ایدئولوژی مصرف‌گرایی بی‌حد و حصر و تجمل‌گرایانه، می‌تواند چاره‌ساز باشد به این صورت که دینداری می‌تواند در جهت‌دهی و بازدارندگی از مصرف بعضی از گونه‌های موسیقی تأثرگذار باشد.

میرفردی و همکاران (۱۳۹۴)، تحقیقی با عنوان "بررسی تأثیر آگاهی از قانون بر میزان گرایش به قانون‌گریزی" انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بین آگاهی از قانون و گرایش به قانون-گریزی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین مردان و افراد مجرد گرایش بیشتری به قانون‌گریزی، نسبت به زنان و افراد متأهل دارند.

دارا اوریلی (Daragh O'Reilly)، کتی دوتروی (Kathy Doherty)، الیزابت کارنگی (Elizabeth Carnegie)، گرچن لارسن (Gretchen Larsen) (۲۰۱۷) در پژوهشی تحت عنوان «حافظه فرهنگی و ارادت به موسیقی جامعه مصرف» به دنبال این بودند که چگونه جوامع مصرف موسیقی گذشته خود را به یاد دارند. به طور خاص، این مقاله بر نقش میراث در ساخت حافظه فرهنگی یک جامعه مصرف و مفاهیم برای هویت و عضویت آن گزارش می‌دهد. طراحی، روش‌شناسی و رویکرد در این مقاله با توجه به بینش‌هایی از نظریه‌های حافظه فرهنگی، میراث و مصرف جمعی استفاده شده است. این پژوهش تفسیری استفاده از تجزیه و تحلیل مستند، مصاحبه و همچنین داده‌های بصری و مشاهداتی را برای تجزیه و تحلیل نمایشگاهی از میراث موسیقی محبوب جامعه تحت عنوان یک خانواده - یک قبیله: هنر و آثار باستانی از ارتش مدل جدید انجام می‌دهد. این تجزیه و تحلیل نشان می‌دهد که چگونه جامعه درکی از گذشته خود ایجاد می‌کند و این را در حافظه، تخیل و کار خلاق گروه منعکس می‌کند. این مطالعه به روشنی نشان می‌دهد که چگونه یک جامعه مصرفی می‌تواند از طریق حافظه و تخیل، با گذشته در ارتباط باشد و می‌تواند از منابع دیگر استفاده کند تا مفهوم خاص خود از جامعه را تحت تأثیر قرار دهد و به تقویت هویت و عضویت آن کمک کند. این مقاله بیان می‌کند که جوامع مصرف موسیقی گذشته خود را می‌سازند و نشان می‌دهد که چگونه نظریه‌های حافظه و میراث فرهنگی می‌توانند به درک این فرآیند مهم کمک کنند.

کاکریل (Cockrill) و لیو (Liu) (۲۰۱۳) در پژوهش "مصرف موسیقی مردم پسد غربی با مشارکت بالای طرفداران موسیقی چینی" به بررسی گسترش مصرف موسیقی پاپ غربی در میان چینی‌ها پرداخته‌اند. یافته‌ها نشان دادند که مصرف موسیقی پاپ غربی در چین، عمیقاً ریشه در تغییرات سیاسی و اجتماعی دارد. پاسخگویان همگی بر این نظر بودند که محدودیت‌های سیاسی نسبت به موسیقی، از ایجاد فروشگاه قانونی و مجاز در ارائه‌ی موسیقی جلوگیری کرده و به

دریافت موسیقی از منابع غیرقانونی و غیرمجاز دامن زده است، همچنین بسیاری از پاسخگویان در انتخاب سبک زندگی، عمیقاً تحت تأثیر مصرف موسیقی غربی بودند و بسیاری از آن‌ها متأثر از موسیقی غربی تصمیم گرفته بودند چین را ترک نمایند و در خارج از کشور زندگی کنند.

ون درزاگ و همکاران (Van der Zwaag and eat) (۲۰۱۲) پژوهشی درباره "تأثیر موسیقی بر روی حالت و عملکرد در حین رانندگی" انجام دادند. از آنجایی که گوش دادن به موسیقی در حین رانندگی یک فعالیت محبوب و عام‌المنفعه است؛ ون درزاگ و همکارانش درصدد بررسی این موضوع برآمدند که آیا موسیقی می‌تواند حالات روحی بالا و پایین را تحریک کند یا خیر؟ مطالعه حاضر نشان می‌دهد که گوش دادن به موسیقی در ماشین بر خلق و خوی تأثیر می‌گذارد که به نوبه خود می‌تواند رفتار رانندگی را تحت تأثیر قرار دهد. نتایج پژوهش حاضر بیانگر این است که، گوش دادن به موسیقی می‌تواند در حین رانندگی تأثیر مثبتی داشته باشد و می‌تواند برای تأثیر گذاری بر رفتار بی‌خطر و ایمن مورد استفاده قرار گیرد. علاوه بر این، عملکرد رانندگی در شرایط تقاضای بالا به طور منفی تحت تأثیر موسیقی قرار نمی‌گیرد.

کوچ و دیگران (Koch and at al) (۲۰۱۲) با مقاله‌ای با عنوان هنرنمایی روی بدن (تتو یا خالکوبی)، انحراف و دانشجویان آمریکایی به "بررسی رابطه‌ی بین هنرنمایی روی بدن و انحراف" پرداختند. از تئوری خرده فرهنگ هویت استفاده می‌کند و نشان می‌دهد که با افزایش هنرنمایی در بدن افراد سطح بالاتری از رفتارهای انحرافی را گزارش می‌کنند این فرضیه روی ۱۷۵۳ دانشجوی آمریکایی آزمایش شد از آن‌ها خواسته شد تا میزان هنرنمایی روی بدن و سوابق انحرافی خود را گزارش دهند. نتایج نشان داد پاسخگویانی که بیش از چهار مورد تتو روی بدن خود داشتند و همچنین بیشتر از هفت مورد بدن خود را سوراخ کرده بودند بیشتر علاقه داشتند تا مصرف منظم ماری جوانا یا مصرف مواد غیرمعمول یا دستگیری به خاطر جرایم، تقلب در کارهای دانشگاهی، مصرف مشروبات و داشتن ارتباط جنسی با افراد بیشتری در طول زندگی شان گزارش کنند.

اگینو (Agnew) (۲۰۱۱)، در پژوهشی بر روی ۱۷۲۵ نفر از دختر و پسر ۱۷-۱۱ ساله به منظور بررسی تأثیر متغیر رفتار همسالان، شاخص‌های دلبستگی به دوستان، مدت زمان صرف شده با آن‌ها، اصرار دوستان برای ارتکاب به قانون‌گریزی و ارتباط آن با قانون‌گریزی به این نتیجه رسیدند که فشار دوستان، معاشرت با آن‌ها، مدت زمان صرف شده با دوستان افراد را به سمت قانون‌گریزی سوق می‌دهند.

۳. نقد و بررسی مطالعات پیشین

بطور کلی پژوهش‌های زیادی در حوزه موسیقی انجام شده است اما تحقیقات اندکی در رابطه با مصرف موسیقی و قانون‌گریزی انجام گرفته است. در پژوهش حاضر سعی بر آن است تا رابطه بین میزان مصرف موسیقی و همچنین نوع موسیقی با ابعاد چهارگانه قانون‌گریزی (راهنمایی و راندگی، مالی، عمومی و اداری) مورد بررسی قرار گیرد و یافته‌های تحقیق از طریق معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. بر این اساس این تحقیق می‌تواند اقدامی در جهت کنکاش بیشتر نسبت به این رابطه تلقی شود و همچنین راهگشای تحقیقات بعدی گردد و به علاقمندان در حوزه جامعه‌شناسی موسیقی یاری رساند.

۴. مبانی نظری

۱.۴ پیر بردیو و سرمایه فرهنگی

مصرف موسیقی، بازگوکننده‌ی یکی از ابعاد مصرف و به تبع آن بیانگر منش و سبک‌های متفاوت زندگی در دنیای جدید است. از آنجایی که سبک‌های زندگی بر پایه‌ی الگوهای مصرف بنا شده است. بردیو در کتاب تمایز، مهم‌ترین عنصر دنیای مدرن را مصرف می‌داند. او ذائقه را به مثابه‌ی ظرفیت‌های نمادین و مادی متناسب با یک طبقه در نظر می‌گیرد. از نظر بردیو، ذائقه و سلیقه از لحاظ اجتماعی تعیین می‌شود و مصرف فرهنگی بر پایه‌ی همین سلیقه یا ذائقه جهت می‌گیرد. کارکردهای ذائقه در یک میل انتخابی بین محصولات ویژه و مصرف‌کنندگان که در یک فضای جغرافیایی به طور اجتماعی تقسیم بندی شده است، نمایان می‌شود. منش‌ها، نقشه‌ی شناختی از دنیای اجتماعی افراد و طبایع فردی در یک موقعیت خاص را فراهم می‌کنند. مقوله‌ی منش بردیو می‌گوید که ساختارهای ساختاریافته در جامعه وجود دارند و پس از ورود به اذهان عمومی به ساختارهای ساختاردهنده بدل می‌شوند. نقشی که منش در انتخاب سبک زندگی دارد، می‌تواند در سبک موسیقی و نحوه‌ی تعامل با آن در زندگی افراد، مورد مطالعه قرار گیرد. نوع موسیقی در معنابخشی به زندگی افراد و از این طریق، بر ساخت منزلت و موقعیت در جامعه به طریقی اتفاق می‌افتد که گاهی اوقات افراد با موسیقی در زندگی خود عجین می‌شوند و خودشان را با نوع موسیقی که گوش می‌دهند، تعریف می‌کنند. اگر مصرف موسیقی به منزله یکی از جلوه‌های مصرف، مد نظر قرار گیرد؛ بنا به گفته‌ی بردیو انتخاب نوع موسیقی ناشی از آن چیزی است که تمایل افراد را شکل می‌دهد. با توجه

به منش بوردیو، افراد با توجه به این که از چه جنسیتی، از کدام پایگاه اقتصادی اجتماعی یا از چه قومیتی باشند و در چه منطقه‌ای از یک شهر زندگی می‌کنند، مصرف موسیقی متفاوتی خواهند داشت؛ چرا که افراد نوع موسیقی مصرفی خود را آگاهانه انتخاب می‌کنند ولی در اولویت این انتخاب‌ها جنسیت، پایگاه اقتصادی اجتماعی و... مؤثر است (بوردیو، ۱۳۹۰: ۱۹۰). بوردیو جهان اجتماعی را به صورت فضای اجتماعی می‌بیند و توصیف می‌کند. به نظر بوردیو (۱۳۹۱) "تجسم فضایی جامعه امکان می‌دهد که امعه را نه به عنوان سازوکاری طبیعی بلکه به صورت عالم تمایلات و گرایشات ببینیم. فضای اجتماعی به تنهایی واقعیت ندارد (شویره، ۱۳۸۵: ۱۱۴). در تعریف میدان و سرمایه از دیدگاه بوردیو، می‌توان گفت که به نظر بوردیو فضای اجتماعی موجودیتی یکپارچه ندارد که گستره‌ای از نوع خاصی از اعمال است. هر میدان شرایط بازی، موضوعات و منافع خاص خود را دارد که به وسیله‌ی رابطه سلطه و منازعه ساختار می‌یابد (همان، ۱۳۸).

۲.۴ تئوری انحراف فرهنگی

تئوری انحراف فرهنگی نوع دیگر از تئوری ساختار اجتماع است که از ادغام دو تئوری بی‌سازمانی اجتماعی و فشار گرفته شده است. بر اساس این دیدگاه به دلیل فشار و انزوای اجتماعی، یک فرهنگ خاص طبقه پائین در محلات بی‌سازمان به وجود آمده و گسترش می‌یابد. این خرده فرهنگ مستقل، ارزش‌ها و اعتقادات بین فردی که در تضاد با هنجارهای قراردادی جامعه هستند؛ نگر می‌دارد. بر اساس این دیدگاه رفتار مجرمانه اظهار هم‌نوايي با ارزش‌ها و شرایط خرده فرهنگ طبقه پائین است نه نافرمانی از جامعه قراردادی. در فرآیند انتقال فرهنگی ارزش‌های خرده فرهنگ از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابند. در حالیکه فرهنگ طبقه متوسط که فرهنگ مسلط جامعه هم است بر به تأخیر انداختن ارضای نیازها و آموزش رسمی تأکید دارد، خرده فرهنگ طبقه پائین بر هیجان و شوریدگی، شجاعت و ارضای فوری نیازها، قلدری، خطر کردن تأکید دارد. خرده فرهنگ طبقه پائین یک الترانیو (Alternativepsdk) جذاب است؛ زیرا افراد فقیر شهری دریافته‌اند که نمی‌توانند از عهده خواسته‌های رفتاری طبقه متوسط برآیند (سیگل، ۲۰۱۲). گرایش به یک رفتار خاص، نظیر شنیدن موسیقی به شناخت فرهنگ عمومی یک جامعه و همچنین خرده فرهنگ‌های موجود در آن کمک شایانی می‌کند. جوانان به عنوان عمده‌ترین مصرف‌کنندگان موسیقی بر حسب علايقشان می‌توانند اعضای خرده فرهنگ یا خرده فرهنگ‌هایی تلقی گردند که به مصرف موسیقی تمایل دارند و بدان پایبند هستند. موسیقی علاوه بر اهمیت وافر

در زندگی جوانان یکی از سرگرمی‌های عمده آن‌ها نیز هست. از نظر ویل استرا مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده‌ی مخاطبان سبک‌های موسیقی ویژگی‌هایی نظیر نژاد، سن، قوم یا طبقه می‌باشد (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۴۲). امروزه سبک‌های متنوع موسیقی وجود دارد. هر سبک موسیقایی به‌عنوان خرده‌فرهنگ، ارزش، هنجار، سبک زندگی و... مخصوص به خود دارد. به‌طور مثال سبک آرایش و نوع پوشش خرده‌فرهنگ جاز، هیپ‌هاپ و بلوز بسیار متفاوت از عرف و ارزش‌های تأییدشده در جامعه می‌باشد؛ که گاهاً هنجارهای مربوط به این خرده‌فرهنگ‌ها، با هنجارهای جامعه در تضاد است؛ بطوری که این افراد کجرو و قانون‌گریز خوانده می‌شوند. طبق نظریه تضادفرهنگی این افراد مجرم و کجرو نیستند، و همچنین با سبک پوشش و نوع آرایش درصدد تقابل با ارزش‌های جامعه نخواهند بود؛ بلکه آنان صرفاً از ارزش‌های گروه خود تبعیت می‌کنند و طبق ارزش و هنجارهای پذیرفته‌شده در گروه‌شان، سبک زندگی متفاوتی با سایر اعضای جامعه دارند. در نتیجه تبعیت از ارزش‌های گروه، به دلیل تعارض با ارزش‌های جامعه؛ به این افراد برچسب کجرو، قانون‌گریز، منحرف و... زده می‌شود.

۳.۴ فرضیات

۱. به نظر می‌رسد بین سرمایه فرهنگی فرد و خانواده با مصرف (میزان و نوع مصرف) موسیقی رابطه معناداری وجود دارد.
۲. به نظر می‌رسد بین ارتباط با گروه همسالان با مصرف (میزان و نوع مصرف) موسیقی رابطه معناداری وجود دارد.
۳. به نظر می‌رسد بین میزان دینداری با مصرف (میزان و نوع مصرف) موسیقی رابطه معناداری وجود دارد.
۴. به نظر می‌رسد بین میزان و نوع مصرف موسیقی با قانون‌گریزی رابطه معناداری وجود دارد.

۵. روش‌شناسی پژوهش

با توجه به موضوع، روش مورد استفاده در این تحقیق، روش "پیمایشی" می‌باشد. این تحقیق برای پاسخگویی به بررسی جامعه‌شناختی مصرف موسیقی و ارتباط آن با قانون‌گریزی صورت می‌گیرد. روش پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی است و همچنین با توجه به بعد زمان، از

تحلیلی جامعه شناختی بر رابطه مصرف موسیقی... (پرنیان سرافراز و دیگران) ۲۱۹

نوع مطالعات تک مقطعی است. بدین ترتیب و با توجه به تک مقطعی بودن پژوهش حاضر به لحاظ بعد زمانی، جمعیت ۱۸-۳۵ سال شهر بندرعباس (یک گروه خاص) در بهار و تابستان سال ۱۳۹۸ (محدود به زمان حال) مورد بررسی قرار گرفتند. بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ جمعیت کل شهر بندرعباس ۵۴۳۲۱۸ نفر و جمعیت ۱۸-۳۵ سال شهر بندرعباس را ۱۵۶۵۵۶ نفر اعلام کرده است که از این تعداد ۷۹۹۷۸ نفر مرد و ۷۶۵۷۸ نفر زن بوده اند. حجم نمونه از طریق جدول مورگان و با استفاده از داده‌های جمعیتی فوق ۳۸۳ نفر برآورد گردید. در نهایت تصمیم بر این شد برای اطمینان بیشتر و رفع مشکلات احتمالی مانند پرسشنامه‌های بی‌پاسخ، پرسشنامه‌های گم شده و.. حجم نمونه ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد. در این پژوهش با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و تصادفی، پرسشنامه‌ها بین افراد ۱۸-۳۵ ساله ساکن در منطقه یک، دو، سه شهر بندرعباس توزیع شد. جهت سنجش پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ و برای سنجش اعتبار پرسشنامه از روش اعتبار صوری و سازه استفاده شده است و داده‌ها به کمک دو نرم‌افزار SPSS و Amos Graphics مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۱.۵ مصرف موسیقی

اصولاً مصرف موسیقی از دو بعد مورد مطالعه قرار می‌گیرد؛ بعد کمی یا همان میزان مصرف و بعد کیفی یا همان نوع مصرف.

تعریف عملیاتی: مصرف موسیقی از دو بعد کمی (میزان و مدت زمان مصرف) و کیفی (نوع مصرف) تشکیل شده است. مصرف موسیقی در واقع میزان ساعاتی است که افراد در طول روز ممکن است موسیقی گوش دهند. برای سنجش میزان مصرف موسیقی یک سوال تحت عنوان (به طور متوسط در شبانه‌روز چقدر موسیقی گوش می‌دهید؟) مطرح شده است که با چهار گزینه میزان مصرف پاسخگویان را می‌سنجد و مابقی گزینه‌های ۵ گزینه‌ای به صورت طیف لیکرت سنجیده شده است. به گزینه‌ی خیلی زیاد (۵)، زیاد (۴)، متوسط (۳)، کم (۲) و خیلی کم (۱) اختصاص داده شد. که در سطح سنجش ترتیبی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. برخی گزینه‌ها شامل میزان خرید CDها، رفتن به کنسرت‌ها، پیگیری کردن اخبار و دنبال کردن صفحه رسمی موزیسین‌ها و...

برای سنجش نوع موسیقی، از سبک‌های رایج در جامعه استفاده شده است که پاسخگو با توجه به میزان علاقه به هر سبک خاص از موسیقی گزینه‌ی مورد نظر را انتخاب کند. در مدل

اندازه‌گیری متغیر سبک‌های موسیقی، با توجه به اینکه برخی از شاخص‌ها در دامنه مورد قبول نبودند، به‌منظور کسب نیکویی برازش، اقدام به تصحیح مدل می‌شود. پس از انجام تصحیح مدل، شاخص‌های برازش مدل در خروجی برنامه Amos بیانگر مطلوبیت مدل تدوین شده هستند (مقادیر استاندارد سبک موسیقی عامه‌پسند (۰.۷۱) و سبک نخبه‌گرا (۰.۹۲) می‌باشد). در اصلاح مدل، سبک‌ها را با هم ادغام کردیم و به دو نوع سبک عامه‌پسند و نخبه‌گرا رسیدیم؛ که هر کدام شاخص‌های خاصی دارد. با توجه به تاریخچه و محتوای سبک‌ها، موسیقی سنتی، فولکلور و پاپ را در زمره‌ی سبک عامه‌پسند؛ و موسیقی رپ، را و تلفیقی زیرمجموعه‌ی سبک نخبه‌گرا قرار گرفته‌اند.

۲.۵ قانون‌گریزی

تعریف عملیاتی: با توجه به مقالات و پژوهش‌های انجام شده در حیطه‌ی قانون‌گریزی، عزیزی و پرتویی (۱۳۹۴) به سه دسته قانون‌گریزی اخلاقی، ابزاری و اعتراضی (ناهمنوابی)، رضایی (۱۳۸۴) به دو نوع قانون‌گریزی اعتراضی و اخلاقی، فیروزجانیان و هاشمی (۱۳۹۵) به دو بعد قانون‌گریزی ذهنی (نگرش) و عینی (رفتاری) اشاره کرده‌بودند؛ همچنین میرفردی و همکاران (۱۳۹۴) قانون‌گریزی را به دو بعد نرم و سخت، میزرائی و همکاران (۱۳۹۶) قانون‌گریزی را به پنج بعد راهنمایی و رانندگی، اداری، عمومی، مالی و آموزش و پرورش طبقه‌بندی کرده‌بود. در این پژوهش قانون‌گریزی نرم مدنظر است که چهار بعد قانون‌گریزی راهنمایی رانندگی، اداری، مالی و عمومی را از پژوهش عزیزی و پرتویی، میزرائی و همکاران، میرفردی و مختاری وام‌گرفتیم. برای سنجش این متغیر از ۱۳ گویه که براساس طیف لیکرت تهیه و تدوین شده‌بود؛ بهره‌جستیم. قانون‌گریزی فرد عبارت است از: نمره‌ای که فرد از مجموع این گویه‌ها به دست می‌آورد. گویه‌ها بدین ترتیب است: اگر جریمه‌ای در کار نباشد هنگام رانندگی، قوانین و مقررات را رعایت نکنم، اگر بتوانم هرگز مالیات پرداخت نمی‌کنم، آدم باید زرننگ باشد و از هر فرصتی برای رسیدن به خواسته‌هایش استفاده کند، به نظر من ایرادی ندارد اگر دفترچه بیمه خود را در اختیار دیگران قرار دهیم، در صف‌های مختلف برای اینکه کارم سریع‌تر انجام شود؛ پیش آمده که نوبت را رعایت نکرده‌ام، برای انجام کارهای اداری بیشتر از آشنایان کمک می‌گیرم تا قانونی، رشوه دادن به مأموران دولتی برای کم کردن جریمه، اشکالی ندارد، و.... در این مطالعه برای سنجش این متغیرها، به اعتبار محتوایی و صوری به‌طور خاص، بر نظر اساتید تکیه شده است.

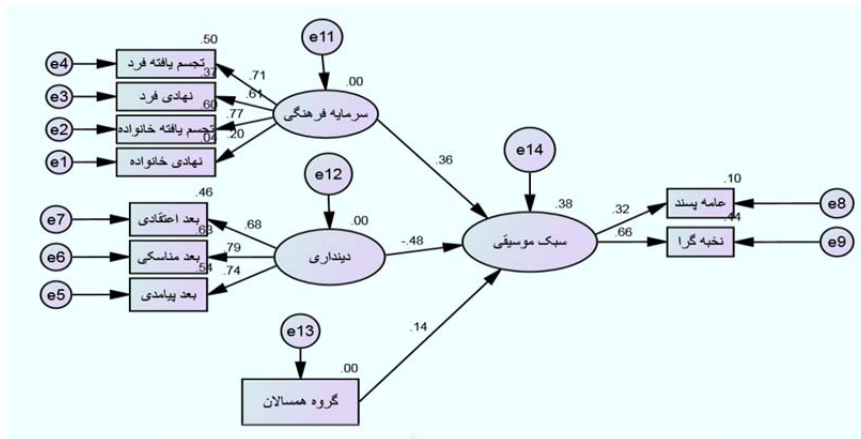
۶. یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۱: یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

تعداد	حداکثرنمره	حدأقل نمره	واریانس	انحراف معیار	میانگین	مقیاس‌ها
۴۰۰	۸۶	۱۹	۱۲۱.۳۹۰	۱۱.۰۲	۴۷.۸۰	سرمایه فرهنگی
۴۰۰	۲۶	۸	۱۴.۰۷	۳.۷۵	۱۷.۹۳	ارتباط با گروه همسالان
۴۰۰	۳۰	۹	۱۸.۳۶	۴.۲۸	۲۱.۸۷	میزان دینداری
۴۰۰	۶۴	۲۲	۶۱.۳۳	۷.۸۳	۴۸.۹۷	قانون‌گریزی
۴۰۰	۳۹	۸	۴۵.۵۸	۶.۷۵	۲۱.۹۷	میزان مصرف موسیقی
۴۰۰	۵	۱	۵.۵۴	۲.۳۵	۱۰.۶۵	موسیقی عامه‌پسند
۴۰۰	۵	۱	۷.۴۵	۲.۷۳	۸.۳۲	موسیقی نخبه‌گرا

با توجه به اطلاعات به دست آمده در جدول شماره ۱، و همچنین مقدار میانگین به دست آمده می‌توان بدین نتیجه رسید که سرمایه فرهنگی در بندرعباس متوسط رو به پایین است؛ همچنین ارتباط با گروه همسالان در حد متوسط قرار داشت. با توجه به نمرات به دست آمده می‌توان گفت مردم بندرعباس نسبتاً دیندار هستند و همچنین قانون‌گریز. با توجه به نمرات میزان مصرف موسیقی در بین شهروندان بندرعباسی متوسط به پایین است. با توجه به میانگین سبک‌های موسیقی می‌توان اینگونه استدلال کرد که در بندرعباس، میزان مصرف سبک موسیقی عامه‌پسند با میانگین (۱۰/۶۵) بیش از مصرف موسیقی نخبه‌گرا (۸/۳۲) می‌باشد.

سرمایه فرهنگی، دینداری و گروه همسالان با سبک‌های موسیقی

نمودار ۱: معادلات ساختاری سبک مصرف موسیقی

جدول شماره ۲: شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی در کل نمونه

شاخص‌ها	(X ²)	(P)	(df)	(X ² /df)	(GFI)	(AGFI)	(NFI)	(CFI)	(IFI)	(TLI)	(RMSEA)
مقدار	۱۰۹.۱۷۸	۰.۰۰۰	۳۳	۳.۳۰	۰.۹۲	۰.۹۰	۰.۸۶	۰.۹۰	۰.۹۰	۰.۸۶	۰.۰۷

با توجه به ضرایب پذیرفته شده که در جدول فوق ذکر شده است می‌توان گفت مدل فوق تأیید شده است. ضریب کای اسکوئر به دست آمده از مدل فوق برابر ۳.۳۰ می‌باشد که بین بازه نرمال (۳ تا ۱) - در برخی منابع بازه نرمال از بین ۱ تا ۵ در نظر گرفته شده است - (ویتون، موتن، آلویو سامرز، ۱۹۷۷) قرار دارد. نتایج تحلیل نشان داد که ضریب شاخص ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰.۰۷ شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰.۹۰، نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰.۹۰، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI) برابر با ۰.۹۰، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI) برابر با ۰.۸۶، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) برابر با ۰.۹۰ و شاخص توکر-لویس (TLI) برابر با ۰.۸۶ به دست آمده است که بر برازش مناسب مدل با داده‌ها دلالت دارد.

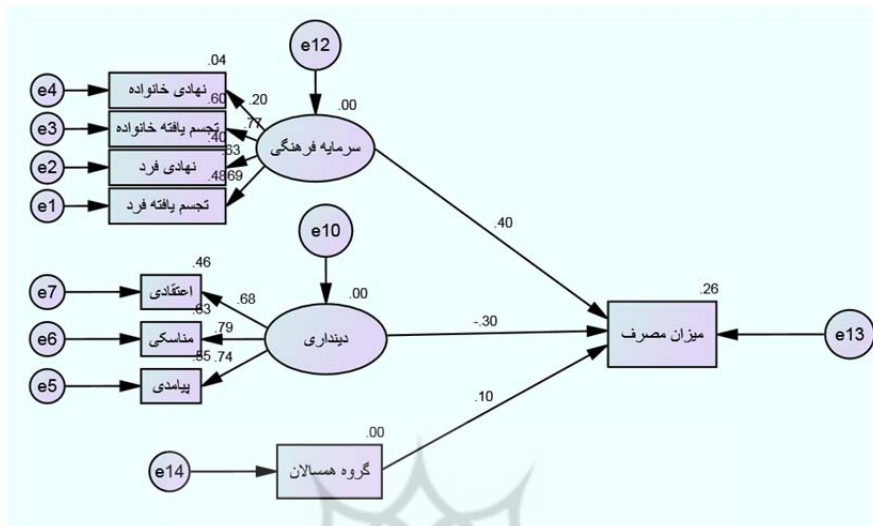

جدول شماره ۳: مقادیر و بارهای عاملی مدل اندازه‌گیری متغیر سبک موسیقی

متغیر	مسیر	مؤلفه‌ها	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد	سطح معنی‌داری (P)	
سرمایه فرهنگی	<---	سبک موسیقی	۰.۷۰۳	۰.۳۵۷	۰.۰۲۳	
	<---		میزان دینداری	-۰.۱۹۰	-۰.۴۷۹	۰.۰۰۱
	<---		ارتباط با گروه همسالان	۰.۰۲۳	۰.۰۱۳۶	۰.۰۷۴
سرمایه فرهنگی	<---	تجسم یافته فرد	۷.۷۸۴	۰.۷۰۷	***	
	<---	نهادی شده فرد	۷.۱۵۳	۰.۶۰۸	***	
	<---	تجسم یافته خانواده	۱۰.۵۱۸	۰.۷۷۴	***	
	<---	نهادی شده خانواده	۱.۰۰۰	۰.۱۹۹	***	
دینداری	<---	بعد اعتقادی	۰.۷۸۲	۰.۶۷۹	***	
	<---	بعد مناسکی	۰.۸۸۰	۰.۷۹۵	***	
	<---	بعد پیامدی	۱.۰۰۰	۰.۷۳۶	***	
انواع سبک‌ها	<---	سبک عامه پسند	۱.۰۰۰	۰.۳۱۸	***	
	<---	سبک نخبه‌گرا	۲.۴۰۴	۰.۶۶۰	***	

نمودار شماره ۱، به منظور بررسی رابطه سرمایه فرهنگی، دینداری و گروه همسالان بر سبک‌های موسیقی تدوین شده است. شاخص نکویی و برآزش در ارزیابی مدل ساختاری رابطه سرمایه فرهنگی، دینداری و گروه همسالان بر سبک‌های موسیقی نشان‌دهنده‌ای این است که در مجموع داده‌های جمع‌آوری شده حمایت‌کننده‌ای مدل ساختاری تدوین شده، است؛ همچنین مقادیر استاندارد حاکی از این است که سرمایه فرهنگی و میزان دینداری سبک‌های موسیقی رابطه وجود دارد. ضرایب معناداری سرمایه فرهنگی (۰.۰۰۱) و میزان دینداری (۰.۰۰۰) تأییدکننده‌ی روابط فوق می‌باشد. همچنین با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰.۴۱۱) می‌توان بدین نتیجه رسید که بین ارتباط با گروه همسالان و سبک‌های مصرف موسیقی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

رابطه سرمایه فرهنگی، دینداری و گروه همسالان با میزان مصرف موسیقی

نمودار شماره ۲: معادلات ساختاری میزان مصرف موسیقی

جدول شماره ۴: شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی در کل نمونه

شاخص‌ها	(X ²)	(P)	(df)	(X ² /df)	(GFI)	(AGFI)	(NFI)	(CFI)	(IFI)	(TLI)	(RMSEA)
مقدار	۹۶.۱۳	۰.۰۰۰	۲۶	۲.۶۶	۰.۹۳	۰.۹۱	۰.۹۱	۰.۹۴	۰.۹۴	۰.۹۱	۰.۰۶

با توجه به ضرایب پذیرفته شده؛ می‌توان گفت مدل فوق تأیید شده است. ضریب کای اسکوئر به دست آمده از مدل فوق برابر ۲.۶۶ می‌باشد که بین بازه نرمال (۱ تا ۳) قرار دارد. نتایج تحلیل نشان داد که ضریب شاخص ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰.۰۶ شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰.۹۴، نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰.۹۳، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI) برابر با ۰.۹۱، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI) برابر با ۰.۹۱، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) برابر با ۰.۹۴ و شاخص توکر-لویس (TLI) برابر با ۰.۹۱ می‌باشد که بر برازش مناسب مدل با داده‌ها دلالت دارد.

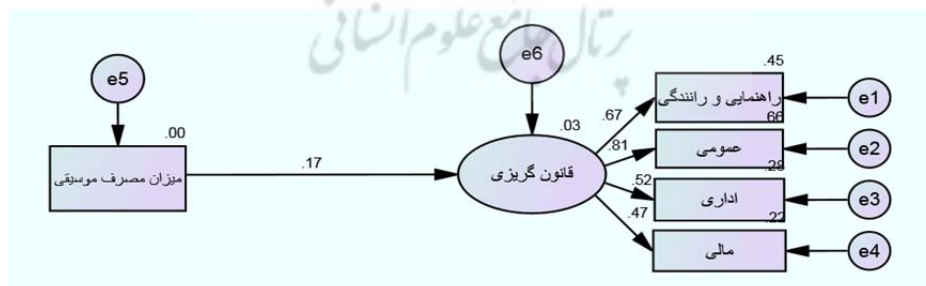
تحلیلی جامعه شناختی بر رابطه مصرف موسیقی... (پرنیان سرافراز و دیگران) ۲۲۵

جدول شماره ۵: مقادیر و بارهای عاملی مدل اندازه‌گیری متغیر میزان مصرف موسیقی

متغیر	مسیر	مؤلفه‌ها	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد	سطح معنی‌داری (P)
سرمایه فرهنگی	<---	میزان موسیقی	۱.۷۹۴	۰.۴۰۲	***
	<---		-۲.۰۱۹	-۰.۲۹۸	***
	<---		۰.۳۳۷	۰.۰۹۸	۰.۰۲۸
سرمایه فرهنگی	<---	تجسم یافته فرد	۱.۰۰۰	۰.۶۹۰	***
	<---	نهادی شده فرد	۰.۹۷۵	۰.۶۳۰	***
	<---	تجسم یافته خانواده	۱.۳۸۵	۰.۷۷۴	***
	<---	نهادی شده خانواده	۰.۱۳۲	۰.۱۹۹	***
دینداری	<---	بعد اعتقادی	۰.۷۷۵	۰.۶۷۷	***
	<---	بعد مناسکی	۰.۷۸۰	۰.۶۹۱	***
	<---	بعد پیامدی	۱.۰۰۰	۰.۶۷۷	***

نمودار شماره ۲، به منظور بررسی رابطه سرمایه فرهنگی، دینداری و گروه همسالان بر میزان مصرف موسیقی تدوین شده است. شاخص نکویی و برازش در ارزیابی مدل ساختاری رابطه سرمایه فرهنگی، دینداری و گروه همسالان بر میزان مصرف موسیقی نشان‌دهنده‌ی این است که در مجموع داده‌های جمع‌آوری شده حمایت‌کننده‌ی مدل ساختاری تدوین شده است؛ همچنین مقادیر استاندارد حاکی از این است که سرمایه فرهنگی، میزان دینداری و ارتباط با گروه همسالان با میزان مصرف موسیقی رابطه وجود دارد. ضرایب معناداری سرمایه فرهنگی (۰.۰۰۰)، میزان دینداری (۰.۰۰۰) و ارتباط با گروه همسالان (۰.۰۲۸) تأییدکننده‌ی روابط فوق می‌باشد.

رابطه میزان مصرف موسیقی و قانون‌گزیزی

نمودار شماره ۳: معادلات ساختاری میزان مصرف موسیقی و قانون‌گزیزی

جدول شماره ۶: شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی در کل نمونه

شاخص‌ها	(X ²)	(P)	(df)	(X ² /df)	(GFI)	(AGFI)	(NFI)	(CFI)	(IFI)	(TLI)	(RMSEA)
مقدار	۱۲.۶۶	۰.۰۲۷	۵	۲.۵۳	۰.۹۴	۰.۹۲	۰.۹۶	۰.۹۸	۰.۹۸	۰.۹۵	۰.۰۶

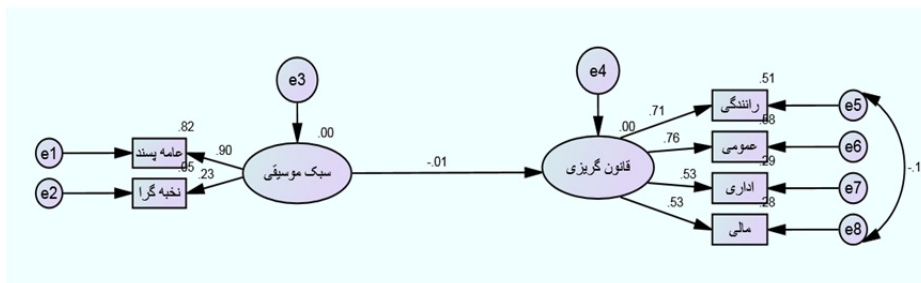
با توجه به ضرایب پذیرفته شده؛ می‌توان گفت مدل فوق تأیید شده است. ضریب کای اسکوئر به دست آمده از مدل فوق برابر ۲.۱۸ می‌باشد که بین بازه نرمال (۱ تا ۳) قرار دارد. نتایج تحلیل نشان داد که ضریب شاخص ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰.۰۵ شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰.۹۸، نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰.۹۴، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI) برابر با ۰.۹۲، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI) برابر با ۰.۹۷، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) برابر با ۰.۹۸ و شاخص توکر-لویس (TLI) برابر با ۰.۹۶ می‌باشد که بر برازش مناسب مدل با داده‌ها دلالت دارد.

جدول شماره ۷: مقادیر و بارهای عاملی مدل اندازه‌گیری متغیر میزان مصرف موسیقی با قانون‌گریزی

متغیر	مسیر	مؤلفه‌ها	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	سطح معنی‌داری (P)
قانون‌گریزی	<---	راهنمایی و رانندگی	۱.۰۰۰	۰.۶۶۶	***
	<---	قانون‌گریزی عمومی	۲.۵۸۱	۰.۸۰۹	***
	<---	قانون‌گریزی اداری	۰.۴۳۰	۰.۵۱۹	***
	<---	قانون‌گریزی مالی	۰.۵۵۴	۰.۴۷۱	***
میزان مصرف موسیقی	<---	قانون‌گریزی	۰.۰۵۹	۰.۱۶۷	۰.۰۶۳

نمودار شماره ۳، به منظور بررسی رابطه میزان مصرف موسیقی و قانون‌گریزی تدوین شده است. شاخص نیکویی و برازش در ارزیابی مدل ساختاری رابطه میزان مصرف موسیقی و قانون‌گریزی نشان‌دهنده‌ی این است که در مجموع داده‌های جمع‌آوری شده حمایت‌کننده‌ی مدل ساختاری تدوین شده، است؛ همچنین مقادیر استاندارد حاکی از این است که بین میزان مصرف موسیقی و قانون‌گریزی رابطه وجود ندارد. ضرایب معناداری (۰.۰۶۳) تأییدکننده‌ی روابط فوق می‌باشد.

رابطه سبک‌های مصرف موسیقی و قانون‌گزینی

نمودار شماره ۴: معادلات ساختاری سبک موسیقی و قانون‌گزینی

جدول شماره ۸: شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی

شاخص‌ها	(χ^2)	(P)	(df)	(χ^2/df)	(GFI)	(AGFI)	(NFI)	(CFI)	(IFI)	(TLI)	(RMSEA)
مقدار	۹.۵۳	۰.۳۰۰	۸	۱.۱۹	۰.۹۶	۰.۹۳	۰.۹۷	۰.۹۹	۰.۹۹	۰.۹۹	۰.۰۲

با توجه به ضرایب پذیرفته شده؛ می‌توان گفت مدل فوق تأیید شده است. ضریب کای اسکوئر به دست آمده از مدل فوق برابر ۱.۸۵ می‌باشد که بین بازه نرمال (۱ تا ۳) قرار دارد. برخی منابع بازه‌ی نرمال از بین ۱ تا ۵ در نظر گرفته شده است - (ویتون، موتن، آلونیو سامرز، ۱۹۷۷) قرار دارد. نتایج تحلیل نشان داد که ضریب شاخص ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰.۰۴ شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰.۹۸، نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰.۹۶، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI) برابر با ۰.۹۳، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI) برابر با ۰.۹۵، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) برابر با ۰.۹۸ و شاخص توکر-لویس (TLI) برابر با ۰.۹۶ می‌باشد که بر برازش مناسب مدل با داده‌ها دلالت دارد.

جدول شماره ۹: مقادیر و بارهای عاملی مدل اندازه‌گیری متغیر سبک مصرف موسیقی با قانون‌گزینی

متغیر	مسیر	مؤلفه‌ها	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	سطح معنی‌داری (P)
قانون‌گزینی	<---	راهنمایی و رانندگی	۱.۰۰۰	۰.۶۶۶	
	<---	قانون‌گزینی عمومی	۲.۳۰۴	۰.۸۰۹	***
	<---	قانون‌گزینی اداری	۰.۴۱۵	۰.۵۲۹	***
	<---	قانون‌گزینی مالی	۰.۵۸۴	۰.۴۷۷	***

انواع سبک ها	<---	سبک عامه پسند	۱.۰۰۰	۰.۹۰۵	***
	<---	سبک نخبه گرا	۱.۰۰۰	۰.۲۳۳	***
سبک موسیقی	<---	قانون‌گریزی	-۰.۱۹۶	-۰.۱۳۷	۰.۱۵۳

نمودار شماره ۴: به منظور بررسی رابطه سبک‌های مصرف موسیقی و قانون‌گریزی تدوین شده است. شاخص نکویی و برازش در ارزیابی مدل ساختاری رابطه سبک‌های مصرف موسیقی و قانون‌گریزی نشان‌دهنده‌ی این است که در مجموع داده‌های جمع‌آوری شده حمایت‌کننده‌ی مدل ساختاری تدوین شده، است؛ همچنین مقادیر استاندارد حاکی از این است که بین سبک‌های مصرف موسیقی و قانون‌گریزی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد. ضرایب معناداری (۰.۴۲۹) تأییدکننده‌ی روابط فوق می‌باشد.

۷. بحث و نتیجه‌گیری

باتوجه به نتایج به‌دست‌آمده از معادلات ساختاری (Amos)، می‌توان گفت بین ارتباط با گروه-همسالان و میزان مصرف موسیقی رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد. براساس یافته‌های پژوهش، شاخص‌های نکویی و برازش فرضیه فوق را تأیید می‌کند. نتایج پژوهش زنجانی‌زاده اعزازی (۱۳۹۱) با نتایج فوق همخوانی دارد. در فضا و جو غالب بین دوستان و گروه‌همسالان مصرف موسیقی وجود دارد که گروه همسالان متأثر از جو حاکم و فضا موسیقی گوش می‌دهند؛ در نتیجه افزایش ارتباط با گروه همسالان میزان مصرف موسیقی نیز افزایش خواهد یافت. این عامل براساس نظریه فراوانی معاشرت (پیوندافتراقی) ساترلند و دیگران مهم اینگلهارت قابل تبیین است. طبق نظریه فراوانی معاشرت، افراد در مواجهه با دیگران کنش و رفتارها را یاد می‌گیرند. از آنجایی که نوجوانان بیشتر وقت خود را با گروه‌همسالان و دوستان می‌گذرانند در نتیجه از آن‌ها یاد می‌گیرند. بر اساس نظریه دیگران مهم اینگلهارت، ارزش‌های دوستان و همسالان با توجه به مطلوبیت آن‌ها برای فرد، یک ملاک در نظر گرفته می‌شود و افراد سعی می‌کنند ارزش‌های خود را با آن‌ها تطبیق دهند؛ بنابراین اگر در بین دوستان و همسالان گوش دادن به موسیقی به عنوان بخشی از اوقات فراغت یا یک ارزش مهم باشد، گرایش فرد به مصرف موسیقی نیز بیشتر می‌شود.

ضریب بتا و شاخص‌های نکویی و برازش مدل نشان از عدم رابطه بین گروه‌همسالان و سبک‌های مصرف موسیقی می‌دهند. افراد با گوش دادن به موسیقی هویت کسب می‌کنند. در جامعه امروز هویت اکتسابی و فردی می‌باشد و به نظر می‌رسد کمتر متأثر از جمع و گروه-

همسالان قرار داشته باشد. از یک سو فردی شدن سبب شده است که نهادهای اجتماعی همچون خانواده، مذهب، طبقه اجتماعی و دولت جایگاه تعیین‌بخش خود را از دست بدهند و افراد به واحدهای بازتولیدکننده‌ی جهان تبدیل شوند. از سویی دیگر سبک‌های موسیقی بازنمایی ذائقه است که دیدگاه و ذهنیت فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد پس از آنجایی که نگرش و ذهنیتی خاص سبب گرایش به یک سبک موسیقی می‌شود؛ نمی‌توان انتظار داشت که ذائقه و سلیقه موسیقایی در جمع تغییر کند. از نظر شوکر رابطه‌ی یکدست و همگن بین گروه جوانان و مصرف موسیقی وجود ندارد. به بیانی بهتر، امروزه به نقش مخاطب/ جوان خلاق و فعال تأکید می‌شود. جوانان یک گروه همگن نیستند که به یک شکل و با یک معنا به موسیقی بپردازند، بلکه، وجود خرده‌فرهنگ‌ها و سلیق گوناگون در این موضوع کاملاً مشهود است. خلاصه، آنچه به جوانان برای مصرف موسیقی وحدت می‌بخشد، تنها عامل سن نیست، بلکه، عواملی دیگر نقش مهمی در ایجاد جریان غالب در میان جوانان دارند (شوکر، ۱۳۸۱: ۶؛ به نقل از کوثری، ۱۳۸۶). فاضلی (۱۳۸۴) در کتاب خود اظهار دارد که افراد بالای ۳۰ سال کمتر از طریق گروه‌همسالان با موسیقی آشنا می‌شوند؛ در واقع بدین معناست که در گروه سنی زیر ۳۰ سال بیشتر تحت تأثیر گروه‌همسالان قرار می‌گیرند؛ همچنین با توجه به آماره‌های موجود در فصل چهارم می‌توان چنین استدلال کرد که بیشترین فراوانی ۱۰۹ نفر (۲۷.۳٪) مربوط به گروه سنی ۳۵-۳۰ سال می‌باشد که در این بازه‌ی سنی میزان تأثیرپذیری و تغییرعلاقه افراد کمتر می‌شود. به‌طور کلی هرچند میزان مصرف موسیقی در جمع دوستانه افزایش می‌یابد، لذا با استناد به نتایج پژوهش فاضلی می‌توان گفت که تأثیرپذیری از گروه‌دوستان در سنین بالای ۳۰ سال کمتر دیده می‌شود، یعنی ذائقه و سلیقه افراد به ثبات رسیده و کمتر در اثر همنشینی و ارتباط با دوستان دچار تغییر می‌شود.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از معادلات ساختاری (Amos)، می‌توان گفت بین سرمایه-فرهنگی و میزان مصرف موسیقی رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد؛ که شاخص نکویی و برآزش مدل تأییدکننده رابطه‌ی فوق می‌باشد. نتایج پژوهش صالح‌آبادی (۱۳۹۵)، خیرآبادی (۱۳۹۳)، ودادهیر و همکاران (۱۳۹۰)، شاه‌جهانی (۱۳۹۰) و موسوی (۱۳۸۷) مبنی بر رابطه‌ی مستقیم سرمایه‌فرهنگی و مصرف موسیقی با نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر همخوانی دارد. یکی از ابعاد سرمایه‌فرهنگی دانش فرهنگی است. افرادی که دانش فرهنگی دارند، با منابع تولید فرهنگی آشنایی بیشتری دارند و همین آگاهی سبب افزایش مصرف کالاهای فرهنگی می‌شود. مصرف کالاهای فرهنگی جزئی از سرمایه‌فرهنگی است در نتیجه بین

سرمایه فرهنگی و مصرف کالای فرهنگی (که در این پژوهش موسیقی مدنظر ما است) رابطه‌ی مستقیم و معناداری وجود دارد. ذائقه فرهنگی تابع سرمایه‌ی فرهنگی است که همین سلیقه و ذائقه‌ی فرهنگی، داوری زیبایی‌شناختی افراد را می‌سازد و بر انتخاب‌های فرهنگی‌شان اثر می‌گذارد. پس آنچه موجب مصرف فرهنگی متعالی می‌شود، داشتن سرمایه‌ی فرهنگی بیشتر است که کیفیتی ذهنی دارد. بر طبق نظریه بوردیو (۱۹۸۳) دانش، تحصیلات و آموزش و پرورش در تشکیل سرمایه‌ی فرهنگی و متعاقب آن در مصرف فرهنگی مؤثر است. مطابق نظر پترسون افرادی که سرمایه‌ی فرهنگی بالاتری دارند، ژانرهای متنوع‌تری را گوش می‌دهند که به برتری ارزش تحصیلات در سرمایه‌ی فرهنگی براساس نظر هربرت گانز (Herbert Guns) اشاره دارد.

همچنین با توجه به نتایج، می‌توان چنین استدلال کرد که بین سرمایه‌ی فرهنگی و سبک مصرف موسیقی عامه پسند و نخبه‌گرا رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد؛ شاخص نکویی و برازش مدل تأییدکننده رابطه‌ی فوق می‌باشد. نتایج پژوهشگرانی همچون فاضلی (۱۳۸۴)، خیاطی (۱۳۹۵)، زنجانی‌زاده اعزازی و همکاران (۱۳۹۱) با نتایج تأییدشده‌ی فوق همخوانی دارد. براساس یافته‌های پژوهش، سرمایه‌ی فرهنگی تعیین‌کننده‌ی مهمی در انتخاب سبک‌های مصرف موسیقی به‌شمار می‌آید؛ پاسخگویان ترجیح می‌دهند موسیقی عامه‌پسند (ستی، فولکلور و پاپ) گوش دهند، هرچند موسیقی جزئی از کالاهای فرهنگی است و متغیر سرمایه‌ی فرهنگی می‌تواند تا حدودی رفتار مصرفی را تبیین کند، اما تغییرات روزافزون نظیر افزایش رسانه‌ها، تحرک اجتماعی، شرایط جامعه جدید و نیز سایر امکانات رفاهی ساختار سلسله‌مراتبی را کمرنگ کرده و به دیگر متغیرها نیز اجازه می‌دهد که بر ذائقه و سلیقه موسیقایی تأثیر بگذارند. افراد با سرمایه‌ی فرهنگی بالا مصرف‌کننده‌ی هر نوع موسیقی نیستند. از طرفی افرادی که دانش فرهنگی دارند، با سبک‌های بیشتر آشنایی دارند و از بین انواع سبک‌ها، موسیقی محبوب و مطابق با سلیقه‌شان را گزینش می‌کنند. بر طبق یافته‌های کتاب دکتر فاضلی (۱۳۸۴) افراد به واسطه‌ی سرمایه‌ی فرهنگی و به تبع آن شناخت نمادین، به این افراد قدرت انتخاب کردن و گزینش‌گری را می‌دهد.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین دینداری و میزان مصرف موسیقی رابطه‌ی معکوس و معناداری وجود دارد و شاخص نکویی و برازش مدل رابطه‌ی فوق را تأیید می‌کند. براساس ضریب بتای به‌دست‌آمده، هر چه میزان دینداری افزایش یابد به همان نسبت نیز میزان مصرف موسیقی کاهش خواهد یافت. رابطه معکوس مذهب با مصرف موسیقی حاکی از آن است که علاوه بر مرزبندی‌های مربوط به سرمایه و انواع آن می‌بایست مسأله ایدئولوژی و فضای معنایی

کنشگران را در شیوه و نوع مصرف به‌کارگرفت. نتایج پژوهش صالح‌آبادی (۱۳۹۵)، خیرآبادی (۱۳۹۳)، کاظمیان (۱۳۹۲) و شاه‌جهانی (۱۳۹۰) تأیید‌کننده‌ی رابطه‌ی معکوس دینداری با مصرف فرهنگی می‌باشد. دینداری نوعی سبک زندگی مبتنی بر مقاومت است، افراد دیندار کنترل‌گری بیشتری در رفتارشان دارند و مصرف کالاهای فرهنگی در افراد دیندار نیز متأثر از دیدگاه دینی‌شان است؛ بنابراین، باید بین میزان مصرف موسیقی و دینداری رابطه‌ی معکوس وجود داشته باشد. همچنین از منظر زیمل، یکی از اشکال روابط اجتماعی، صورت‌های اجتماعی هستند که افراد بواسطه انگیزه‌های متفاوت دینی، هنری و تجربی به آن روی می‌آورند. در اندیشه دورکیم نیز، رویدادهای هنری نشان‌دهنده شرایط آیین‌های دینی می‌باشند.

همچنین با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از معادلات ساختاری، می‌توان بدین‌گونه استدلال کرد که بین میزان دینداری با سبک موسیقی نخبه‌گرا (موسیقی رپ، راک و تلفیقی) رابطه‌ی معکوس و معناداری وجود دارد؛ بدین معنا که با افزایش میزان دینداری گرایش افراد به سبک موسیقی نخبه‌گرا کاهش خواهد یافت. براساس ضریب بتا به‌دست‌آمده، بین میزان دینداری و سبک موسیقی عامه‌پسند رابطه‌ی معناداری وجود نداشت. از آنجایی که دیندارها انتخاب‌هایشان مبتنی بر ایدئولوژی دینی است در نتیجه به مصرف هر کالای فرهنگی تن نمی‌دهند. موضوع قابل بحث در این باره مشروعیت یا عدم مشروعیت مصرف کالاها است پس افراد دیندار ترجیح می‌دهند سبک موسیقی که مشروعیت دارد، را گوش دهند به همین دلیل بین دینداری و سبک موسیقی نخبه‌گرا (رپ، راک و تلفیقی) رابطه‌ی معکوسی وجود دارد. در ممالکی که مذهب نقشی کلیدی دارد می‌باید مذهب را به عنوان یک الگوی تمایز بخش لحاظ کرد؛ بنابراین، ساختار اجتماعی-فرهنگی و بافت سنتی بندرعباس سبب شده که متغیر دینداری بیشترین میزان تبیین‌کنندگی گرایش به سبک‌های موسیقی داشته‌باشد. پژوهش حاضر با مطالعه میرزایی (۱۳۹۲) همخوانی دارد.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از معادلات ساختاری (Amos)، می‌توان گفت بین میزان مصرف موسیقی و قانون‌گریزی در بین جوانان ۱۸-۳۵ سال شهر بندرعباس رابطه معناداری وجود ندارد؛ همچنین بین سبک‌های موسیقی عامه‌پسند و نخبه‌گرا و قانون‌گریزی رابطه معناداری وجود ندارد. از آنجایی که در این پژوهش قانون‌گریزی نرم مورد سنجش قرار گرفته است و بخشی از ناهنجاری‌های جامعه به دلیل فراگیر شدن و عمومیت یافتن بهنجار تلقی می‌شوند، بین متغیر قانون‌گریزی و مصرف موسیقی رابطه‌ی وجود نداشت. با توجه به میانگین به دست‌آمده، بیشتر شهروندان اظهار می‌داشتند که ترجیح می‌دهند موسیقی عامه‌پسند که شامل

سبک موسیقی سنتی، فولکلور و پاپ می‌باشد؛ گوش دهند که مضمون و محتوای اکثر این نوع موسیقی‌ها عاشقانه، رمانتیک و... می‌باشد و تحریک‌کننده و تشویق‌کننده به قانون‌گریزی نمی‌باشد. همچنین می‌توان گفت هرچند ماهیت برخی سبک‌ها همچون بلوز و جاز، راک برای بیان اعتراضات بوده و هارمونی بکار گرفته شده در ترانه‌ها و استفاده از سازهای موسیقی مانند گیتار برقی، دارمز با ضرب‌های قوی باعث تحریک می‌شود و افرادی که این موسیقی‌ها را گوش می‌دهند در پی تخلیه هیجانات و خشم‌های خود هستند؛ اما باید گفت این نوع موسیقی‌ها که برای ابراز احساسات است بدین دلیل که در جامعه ایران مجوز ندارد و از طرف محافل رسمی فرهنگی مشروعیتی ندارند و به موسیقی زیرزمینی شهرت یافته‌اند؛ در نتیجه، با توجه به موارد ذکر شده، اینگونه موسیقی عمومیت چندانی حداقل در بین شهروندان دربندرعباس ندارد.

با توجه به نتایج پژوهش و میانگین به دست آمده از میزان مصرف موسیقی که حاکی از مصرف موسیقی توسط جوانان و عجین شدن موسیقی با زندگی روزمره است پیشنهاد می‌شود:

- نهادهایی همچون وزارت فرهنگ و ارشاد، صداوسیما و سایر نهادهای مرتبط، به موسیقی به عنوان یکی از برنامه‌ها برای پرکردن اوقات فراغت جوانان، بیشتر توجه کنند.

- بر پایه‌ی نتایج به دست آمده، میزان قانون‌گریزی نرم در حد بالایی وجود دارد؛ در نتیجه پیشنهاد می‌شود سایر نهادهای مرتبط درصدد آگاه‌سازی و فرهنگ سازی شهروندی برآیند تا قانون‌گریزی کاهش یابد.

همچنین پیشنهاد می‌شود:

- یافته‌های این پژوهش محدود به شهر بندرعباس می‌باشد، بنابراین با توجه به اهمیت این موضوع، بررسی این امر در سایر شهرها ضروری به نظر می‌رسد.

- پیشنهاد می‌شود که تأثیر میزان و سبک موسیقی را بر قانون‌گریزی سخت (پرخاشگری، الکلیسم، خشونت و...) سنجیده شود.

- پیشنهاد می‌شود موضوع پژوهش را با متد و روش کیفی انجام شود.

- تیپولوژی مخاطبان انواع موسیقی، به منظور شناخت دقیق‌تر مخاطبان و الگوهای رفتاری ناشی از سبک‌های مختلف موسیقی، ضروری به نظر می‌رسد.

تحلیلی جامعه‌شناختی بر رابطه مصرف موسیقی... (پرنیان سرافراز و دیگران) ۲۳۳

- بر پایه نتایج به دست آمده، میزان قانون‌گریزی نرم رو به افزایش است، در نتیجه پیشنهاد می‌شود به بررسی و سنجش سایر ابعاد قانون‌گریزی نرم نظیر قانون‌گریزی آموزش و پرورش و..... نیز پرداخته شود.
- با توجه به یافته‌های تحقیق بخش قابل توجهی از عوامل مؤثر بر تبیین قانون‌گریزی همچنان ناشناخته باقی مانده است. بر این اساس در راستای تبیین دقیق‌تر قانون‌گریزی، پیشنهاد می‌شود، پژوهش‌ها در این حوزه تداوم یابد و تحقیقات دیگری در این زمینه توسط سایر پژوهشگران انجام شود.

کتاب‌نامه

- امینیان، احسان و طباطبایی، آسیه-السادات و میرشمس شهشهانی، سهیلا (۱۳۹۷) «بازنمایی کلیشه‌های جنسیتی در موسیقی رپ فارسی» مسائل اجتماعی ایران، دوره نهم، شماره ۱: ص ۱۴۶-۱۲۵.
- بوردیو، پیر (۱۳۹۰) تمایز، قضاوت‌های ذوقی، مترجم: حسن چاوشیان، تهران: چاپ اول، انتشارات ثالث.
- پرتویی، لطیف و عزیزی، سلام (۱۳۹۵) «تحلیل جامعه‌شناختی عوامل مرتبط با میزان قانون‌گریزی (شهروندان شهر مریوان در سال ۹۴-۱۳۹۳)» مطالعات جامعه‌شناسی، دوره هشتم، شماره ۲۲: ص ۱۱۳-۱۳۳.
- ثالثی، بهار (۱۳۹۲) «موسیقی به عنوان پاسخگویی به آسیب‌های اجتماعی و جایگاه نوازنده در آن» پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) گرایش: نوازندگی ساز جهانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده هنر و معماری گروه موسیقی: ص ۲۰۱-۱.
- خیاطی، حسن (۱۳۹۵) «بررسی رابطه‌ی بین سرمایه فرهنگی و اقتصادی با قضاوت موسیقایی (با تأکید بر هنرجویان موسیقی شهر شیراز)» دوفصلنامه علمی-پژوهشی دانشگاه هنر (نامه‌های هنرهای نمایشی و موسیقی)، شماره ۱۳: ص ۱۳۰-۱۱۱.
- خیرآبادی، ع (۱۳۹۳) «بررسی عوامل مؤثر بر مصرف موسیقی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد قوچان» پایان‌نامه دریافت درجه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قوچان.
- رضایی، محمد (۱۳۸۴) «میزان، نوع و عوامل مؤثر بر قانون‌گریزی» مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۳: ص ۴۷-۶۹.
- زنجان‌زاده‌اعزازی، هما و صنعتی‌شرق، نادر و محمدی، الهام (۱۳۹۲) «بازنمایی فرآیندهای اجتماعی تأثیرگذار بر ذائقه‌ی موسیقایی» جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، دوره چهارم، شماره ۲: ص ۸۰-۶۵.

سیف‌اللهی، سیف‌اله و فرهودفر، اعظم (۱۳۹۱) «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر قانون-گریزی جوانان در ایران (مطالعه موردی: شهر سبزوار)» مطالعات علوم اجتماعی ایران، دوره نهم، شماره ۳۵: ص ۶۶-۴۹.

شاه‌جهانی، طوبی؛ قدرتی، حسین؛ عابدینی، صمد (۱۳۹۰) «بررسی عوامل اجتماعی-اقتصادی مؤثر بر گرایش به موسیقی در بین دانشجویان دانشگاه تربیت معلم سبزوار» مطالعات علوم اجتماعی ایران، دوره هشتم، شماره ۳۲: ص ۱۵۲-۱۳۳.

شوکر، روی (۱۳۸۱) نسل من: مخاطبان و شیفتگان و خرده-فرهنگ‌ها، مترجم: مراد فرهادپور و شهریار وقفی‌پور، مجله ارغنون، شماره ۲۰: ص ۳۳-۱.

شویره، کریستین و فونتن، اولیویه (۱۳۸۵) واژگان بوردیو، مترجم: مرتضی کتبی، تهران: نشر نی.

صالح‌آبادی، ابراهیم (۱۳۹۵) «بررسی جامعه‌شناختی مصرف موسیقی (مطالعه موردی: جوانان سبزوار)» مطالعات علوم اجتماعی ایران، دوره سیزدهم، شماره ۴۸: ص ۱۰۱-۸۳.

علیخواه، فردین و ضمیری-بلیسه، مریم و افقی، نادر (۱۳۹۶) «تحلیل جامعه‌شناختی ناسزاگویی در گفتار به مثابه یک پاد فرهنگ (پژوهشی در سطح شهر رشت)» جامعه-پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دوره هشتم، شماره ۴: ص ۹۸-۶۳.

فاضلی، محمد (۱۳۸۴) بررسی تجربی فعالیت موسیقایی و مصرف موسیقی در شهر تهران، دانشگاه تربیت مدرس.

فاضلی، محمد (۱۳۸۲) مصرف و سبک زندگی، قم، انتشارات صبح صادق.

فیروزجانیان، علی-اصغر و هاشمی، سیدضیا (۱۳۹۵) «قانون-گریزی به مثابه آنومی اجتماعی» فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴۷: ص ۱۰۶-۸۱.

کاظمیان، مهرداد و ابراهیمی، قربانعلی و همتی، زهرا (۱۳۹۲) «مصرف فرهنگی و عوامل مرتبط با آن (مطالعه موردی: دانش‌جویان دانشگاه مازندران)» جامعه-پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دوره پنجم، شماره ۲: ص ۱۵۳-۱۳۳.

کاوه، مهدی و عنایت، حلیمه (۱۳۹۲) «مطالعه‌ی رابطه‌ی مصرف موسیقی با احساس آنومی بر حسب جنسیت» نشریه‌ی زن در نشریه فرهنگ و هنر، دوره‌ی پنجم، شماره ۴: ص ۴۸۷-۵۰۶.

کوثری، مسعود (۱۳۸۶) درآمدی بر موسیقی مردم-پسند، تهران، انتشارات طرح-آینده.

محمدزاده، فرهاد و محمدزاده، فرشاد (۱۳۹۶) «بررسی وضعیت گرایش جوانان به موسیقی غربی و تبیین جامعه‌شناختی آن مطالعه موردی جوانان شهر ترکالکی»، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، صص ۱۴-۱.

معنوی‌پور، د. شریفی، ح. پ (۱۳۸۳) «ساخت و هنجاریابی مقیاس سنجش رشد اقتصادی دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر تهران» فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، شماره ۹: ص ۱۳۷-۱۲۰.

تحلیلی جامعه‌شناختی بر رابطه مصرف موسیقی... (پرنیان سرافراز و دیگران) ۲۳۵

- موسوی، سیدمرتضی. ۱۳۸۷. بررسی رابطه سرمایه‌فرهنگی با ذائقه موسیقایی در بین دانشجویان دانشگاه شهید باهنر کرمان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- مومنی، مریم؛ ایمان، محمدتقی؛ رجبی، ماهرخ (۱۳۹۵) بررسی جامعه‌شناختی رابطه الگوهای دینداری با انواع مدارای اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه شیراز، "فرهنگ در دانشگاه، ۶(۳)، صص ۳۴۰-۳۲۱.
- میرزایی، ابراهیم و احمدی، یعقوب و بخارایی، احمد و نایی، هوشنگ. ۱۳۹۶. قانون-گریزی و پیوندهای اجتماعی (مطالعه موردی: شهر اهواز)، جامعه‌پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال هشتم، شماره ۳، صص ۱۳۰-۱۰۳.
- میرزایی، عزت‌الله. ۱۳۹۲. مرزهای تمایز در مصرف کالاها: فرهنگی: مصرف موسیقی در بستر قومی و مذهبی، فصلنامه علوم خبری، شماره شانزدهم، صص ۵۸-۱۱.
- میرفردی، اصغر، و مختاری، مریم، و فرجی، فروغ، و دانش‌پذیر، هوان. ۱۳۹۴. بررسی تأثیر فرهنگ شهروندی بر میزان گرایش به قانون‌گریزی، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال چهارم، شماره ۱۰، صص ۲۰-۱.
- ودادهیر، ابوعلی و امینان، احسان و طباطبایی، آسیه السادات و سلمانی، محمدجواد. ۱۳۹۰. جوانان و موسیقی پاپ: بررسی جامعه‌شناختی عوامل اجتماعی-فرهنگی مرتبط با گرایش دانشجویان دانشگاه تربیت معلم به موسیقی پاپ، مسائل اجتماعی ایران، سال دوم، شماره ۱، صص ۱۹۳-۱۶۷.

- Agnew, Robert and Timothy, Brezina. (2011). Relational problem with peer, gender and delinquency, youth and society, vol.29: pp. 84-111.
- Boer, D., & Fischer, R. (2012). Towards a holistic model of functions of music listening across cultures: A culturally decentred qualitative approach. *Psychology of Music*, 40(2), 179-200.
- Byck, G.R., Swann, G., Schalet, B., Bolland, J., & Mustanski, B. (2014). Sensation seeking predicting growth in adolescent problem behaviors. *Child Psychiatry and Human Development*, 46(3), 466-473.
- Cockrill, A. Liu, Y. 2013. Western Popular Music Consumer by Highly Involved Chinese Music Fans, *Journal of Retailing and Consumer Services*, 20. Pp.263-271.
- Hormigos, jadrid. (2010). Music Distribution in the Consumer Society: the Creation of Cultural Identities Through Sound, *Scientif Journal of Media Education*, ISSN: 1134-3478; Pp 91-98 .
- Hormigos, jadrid. (2010). Music Distribution in the Consumer Society: the Creation of Cultural Identities through Sound, *Scientif Journal of Media Education*, ISSN: 1134-3478; Pp 91-98 .
- Jerome R. Koch, Alden E. Roberts. (2012). "The protestant ethic and the religious tattoo". *The Social Science Journal*, 49: pp.210-213.
- Johnson-Baker, K.A., Markham, C., Baumler, E., Swain, H., & Emery, S. (2016). Rap music use, perceived peer behavior, and sexual initiation among ethnic minority youth. *Journal of Adolescent Health*, 58, 317-322.

- Marmorstein, N.R. (2013). Associations between dispositions to rash action and internalizing and externalizing symptoms in children. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42(1), 131-138.
- O'Reilly, Daragh & Doherty, Kathy & Carnegie, Elizabeth and Larsen, Gretchen. (2017). Cultural memory and the heritagisation of a music consumption community, pp. 174-190.
- Saarikallio, S., Nieminen, S., & Brattico, E. (2012). Affective reactions to musical stimuli reflect emotional use of music in everyday life. *Musicae Scientiae*, 17(1) 27-39.
- Shafer, T., Tipandjan, A., & Sedlmeier, P. (2012). The functions of music and their relationship to music preference in India and Germany. *International Journal of Psychology*, 47(5), 370-380.
- Sharma, V. (2013). Relationship between music preference and personality type. *International Journal of Science and Research*, 4(2), 2319-7064.
- Siegel, Larry J. (2012). *Criminology: Theories, Patterns and Typologies*, New York: Wadsworth.
- Van der Zwaag, M.D., Dijksterhuis, C., de Waard, D, Mulder B.L.J.M., Weterink, J.H.D.M., & Brookhuis, K.A. (2012). The influence of music on mood and performance while driving. *Ergonomics*, 55(1), 12-22.

